

İLKÖĞRETİM TÜRKÇE PROGRAMININ ETKİLİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ*

(Konya ve Muğla Örneklerinin Karşılaştırılması)

Bilal Duman**

Özet

İlköğretim, çocuğun eğitiminde önemli bir yer tutar. Eğitim ve öğretim ilk defa plânlı, programlı olarak ilköğretim okullarında verilir. Çocuk okuma yazmayı ilköğretim okulunda öğrenir. Öğrenme her şeyden önce psiko-sosyal bir süreçtir ve öğrencide kalıcı izli davranışlar oluşturma faaliyetidir. Bu etkinlikler okuldaki plânlı eğitimlerle gerçekleştirilir.

Bu araştırmanın genel amacı ilköğretim kurumları I. Kademe Türkçe Eğitimi programının uygulama ve yeterlilik düzeylerinin değerlendirilmesi ile programda yer alan hedeflerin ve davranışların ne derecede yeterli olduğunu ve uygulamadaki gerçekleştirilebilirlik düzeylerini değerlendirmektir. Araştırma tarama modeline göre yapılmıştır. Çalışma evreni Konya ve Muğla ili merkez ilçelerindeki okullarında görevli olan yöneticiler ile sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır.

Verilerin toplanmasında iki yol izlenmiştir. Bunlardan biri kaynak tarama şeklinde yapılmış, diğeri de anket yoluyla elde edilen bilgilerden oluşmaktadır. Bununla birlikte nitel araştırmanın görüşme yöntemine göre veriler toplanmıştır. Elde edilen bu veriler, frekans dağılımı ve yüzdeler şeklinde özetlenmiştir. Khi-Kare ve Centincens (C) çözümlenmeleri yapılmıştır. Manidarlıkları $P < 0.5$ düzeyinde sınanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak sonuçlar elde edilmiş ve öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar sözcükler: Türkçe programı, öğrenme, öğretim, değerlendirme

Abstract

Primary schools are very important in the education of child. Education is primarily given at primary schools with plans and programs. At first, child learns reading and writing in the primary school. Learning is a process about psychology and it is an activity in order to make permanent behaviours on students. These activities are realized by a planned education at school.

This research's general aim is to evaluate the level of adequacy of applying Turkish education program at primary schools and how sufficient the object and behaviours in the program and the level of its application were. The research was done according to the survey model. The sample of the study consists of the directors and class teachers who are working in schools in Konya and Muğla.

Two ways were followed to collect data. One of them was done by reviewing the literature, the other one was done by collecting data by the questionnaire. Furthermore, the data had been collected by the interview method of qualitative research. The data was summarized by frequency and percentage. Khi-kare (X^2) and Centincens (C) analysis were done. These were $p < 0.5$. The results were got according to the findings in the research and some suggestions were presented.

Key words: Turkish programme, learning, instruction, evaluation

*Bu çalışma XI. Eğitim Bilimleri Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur.
Yazışma Adresi: ** Yard. Doç. Dr. Bilal Duman, Muğla Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Kötekli/Muğla.

Eğitimin amacı; insanı, çağın ve toplumun istediği hedefler doğrultusunda mükemmel düzeyde geliştirmek, yetiştirmektir. Eğitimde süreklilik esastır. Sürekli yeni istek ve ihtiyaçlardan dolayı değişkenlik, gelişme ve zenginleşme en önemli özelliklerdir. Eğitim ve öğretim program tasarımlarını uygulamaya dönüştürmeyi amaçlayan programların geliştirilmesi son derece önem arz etmektedir. “Program geliştirme; düzenlenmiş programın uygulamada araştırma yoluyla geliştirilmesine denir.” (Varış, 1988:22).

Programlar, ilköğretim okullarındaki eğitim-öğretim etkinlikleri açısından son derece önem ve özellik taşır. Çünkü, birey ve çocuk yaşamındaki değişimin, gelişimin ve öğrenmenin en hızlı yaşandığı dönem ve yer ilköğretim yıllarıdır. Çağımızın çocuğu, hızlı bir bilgi akışı ve gelişimi içerisindedir. Artık öğrenme-öğretme süreci mühendisleşmektedir. Eğitim ve öğretim programları; teknoloji destekli çok boyutlu, çok yönlü ve çoklu öğelerden oluşmaktadır.

Eğitim ve öğretim programlarının temeli, öğrenci davranışlarını, belirtilen hedefler doğrultusunda gerçekleştirmektir. Öğretim etkinlikleri sırasında öğrenci başarısını etkileyen pek çok değişken vardır. Ashman ve Conway’a (1993:17) göre öğrenci açısından; **bilgi** (içerik, strateji, planlar), **motivasyon** (öğrenme deneyimleri, kişilik, öğrenme stili, özellikler), **organizasyon** (kararlar, öncelikler planlar) gibi etkenler; öğrencilerin öğrenme ve problem çözmelerinde önemli temel konularıdır. Ayrıca, başka değişkenler de vardır. Bunlar:

1. Öğretmenin öğretmenlik davranışları.
2. Öğrencilerin, öğretim programları doğrultusunda gerçekleştirdiği sınıf içi ve dışı etkinlikler.
3. Öğrencilerin programın başında sahip oldukları zihni ve moral özellikleri.
4. Kullanılan yöntem ve tekniklerdir (Bilen, 1990:30).

Başka bir deyişle, öğrenci başarısını; program, öğrencinin kendi özellikleri, öğrenme – öğretme yöntem ve teknikleri, içerik, öğrenme-öğretme ortamı, öğretim araç-gereçleri, öğretim hizmeti, çevresel koşullar gibi faktörler etkilemektedir.

Uygulanan bir eğitim-öğretim programının incelenmesi ve değerlendirilmesi, programın verimliliği ve kalitesi hakkında geri bildirimler sağlar. “Eğitim etkinliklerinin başarılı olup olmadığının, başarılı ise, ne derecede ve hangi öğrenciler için başarılı olduğunun bilinmesi istenir. Eğitim işlemi devam ederken, başarısızlığın ve başarısız öğrencilerin erken tanınması, önlem alınmasını kolaylaştırır. Başarı derecesinin bilinmesi ve başarısızlık hâllerinin ortaya çıkarılması, ileride girişilecek benzer eğitim etkinliklerinin daha gerçekçi esaslarla plânlanmasına yardım eder.” (Turgut, 1988:1).

Bu bağlamda, “*Türkçe Öğretim Programlarının Yeterliliği ve Uygulama Düzeyleri Nasıldır? Türkçe Programı’nın etkililik ve verimlilik düzeyi nedir? Yapılan araştırmalar, Türkçe öğretiminin istenilen düzeyde olduğunu göstermekte midir? Uygulan Türkçe Öğretim Programının kapsama alanı öğrencilerin dil ve düşünce gelişim alanları ile örtüşmekte midir?*” soruları cevaplandırılmalıdır.

Türkiye’de Türkçe programı alanında çok kapsamlı bir ana dil eğitimi uygulanmaktadır. Ama, bu ana dil eğitimi ve öğretiminin verimliliği konusunda şüphelerin ve sorunların olduğu bilinmektedir. Bu sorunlar aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

1. Okuyup anlama etkinliğinde, sınıf ve okul kitaplıklarının yetersiz ve okullardaki öğrenci sayısının çok olması nedeniyle, okuma kitaplarının dışına çıkılarak, yeterince serbest okuma yaptırılmayışı.

2. Kalabalık sınıflarda sözlü ve yazılı anlatım alanında her öğrenciye yeterince alıştırma ve ödev yaptırılmayışı.

3. Dil bilgisi dersine verilen önemin bazı sınıflarda az, bazı sınıflarda gereğinden çok olması; bu derslerde verilen bilgilerin anlama, özellikle anlatım yeteneğinin gelişmesine yardımcı olacak, uygulamalı bir nitelik taşınamaması.

4. Öğretimde genellikle, bilgi kazandırmaya yönelik öğretmen merkezli bir yaklaşımın esas olması.

5. Öğrencilere okuma sevgisi ve alışkanlığının kazandırılmasında öğretimden beklenen verimin alınmaması.

6. Ders kitaplarında Türk dilinin zengin anlatım olanaklarını yansıtan metinlere yeterince yer verilmemesi.

7. Türkçe ders kitaplarının, yazım türleri ve kullanılan kelime zenginliği açısından; öğrencilerin ilgi, yetenek, dikkat ve motivasyon düzeyleri bakımından tam bir tutarlılık göstermemesi (Göğüş, 1988:17; Sever, 1995; Duman, 2001).

Yapılan araştırmalarda (Tekin,1980; Kaya, 1985; Dilbaz, 1988; Duman, 1996), Türkçe öğretiminin genel sorunlar yaşadığı belirtilmektedir. Ayrıca, Tekin’in (1980) araştırmasında, lise ve dengi okulları bitirdikten sonra yüksek öğretime girebilen öğrencilerin, “okuduğunu anlama gücü” ile “yazılı anlatım becerisi”ni yeterli düzeyde kazanamamış oldukları saptanmıştır. Bunlar ilköğretimden başlayarak üniversiteye kadar sürdürülen Türkçe öğretimin verimsiz olduğunu açık bir şekilde göstermektedir. Bu durumda “Bu verimsizliğin nedenlerinin kaynağı nelerdir?” gibi bir soruyla karşı karşıyayız.

Türkçe Programı bir ana dil öğretim programıdır; ve ana dil öğretim programları çok kapsamlı ve çok yönlü olmasıyla dikkat çekmektedir. İlköğretim Türkçe Öğretim Programının başlıca genel amaçlarının, öğrencilere anlama gücü, anlatma becerisi, dinleme alışkanlığı, okuma zevki ve alışkanlığı, dil sevgisi ve bilincinin kazandırılması, öğrencilerin kelime hazinesinin zenginleştirilmesi ve öğrencilere düşünme yollarının kazandırılmasına yönelik beceri ve alışkanlıklar kazandırılması olduğu görülmektedir (M.E.B. İlköğretim Türkçe Programı). Bu amaçlar ise, yetiştireceğimiz insanın temel niteliklerini ifade etmektedir.

Belirtilen etkinliklerin verimli ve başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi isteniyorsa; Türkçe Öğretim Programının; dil ve düşünce sistemlerine, öğrenme-öğretme kuramlarına, öğretim yöntem ve tekniklerine, bilişim ve iletişim teknolojisinin araç-gereçlerine dayandırılması gerekmektedir. Bununla birlikte en önemlisi çocuğun bilişsel ve bilişsel farkındalık yönleri ile bu yönlerini harekete geçiren, gizil dünyasını ortaya çıkaran, ilgi, istek, dikkat yoğunluğunu, kendini yüceltme, kendine saygı ve sevgi duyma, kendi kendini yönlendirme gibi özellikleri kapsayan duyuşsal yönleri ile öğretim program ve hizmetlerinin örtüşmesi gerekmektedir. Bu örtüşmelerin gerçekten sağlanıp sağlanmadığı, sorunun kaynağını teşkil etmektedir. Bu etkinlikleri uygulama aşamasında olanların bu program hakkındaki yeterlilik ve uygulama ile ilgili görüşlerinin belirlenip, bunlara göre ihtiyaç analizleri yapılarak, çözüm önerilerinin yapılması gereği duyulmaktadır.

Ana dil öğretim programları, öğrenciler için bireysel ve toplumsal yaşama giriş niteliğindeki bilgi, beceri, alışkanlık ve tutumları geliştirmeyi, zenginleştirmeyi ve değerlendirmeyi kapsamak durumundadır. Türkçe Öğretim Programının temel öğelerinin; amaç, içerik, öğrenme-öğretme yöntemleri, ders araç-gereçleri, süre ve değerlendirme boyutlarının geliştirilmesi, sürekli dönütlerin alınması, programın geliştirilmesini, verimliliğinin artırılmasını sağlar. Bu bağlamda açık bir sistem için bilimsel geri bildirim ve düzeltmelere gereksimin duyulmaktadır.

Öğrencinin (bireyin) ana dilini çok iyi kullanabilmesi ve iyi bir öğretim alabilmesi, çocuğun ilköğretimden başlayarak, iyi bir Türkçe eğitimi ve öğretimi görmüş olmasına bağlıdır. “Öğrenmenin oluşabilmesi etkili bir iletişimin varlığına; etkili bir iletişimin varlığı ise, öğretim dilini etkili biçimde kullanabilmeye bağlıdır” (Tekin, 1980:21). İlköğretim yıllarından itibaren kazandırılmak istenen anlama ve anlatma, okuma ve yazma becerileri, kişinin yaşamı boyunca göreceği eğitim ve öğretimin temelini oluşturmaktadır.

Bir ana dil öğretim programı olan Türkçe Öğretim Programı sorunlar bir bütün olarak incelenmek durumundadır. Öncelikle uygulanmakta olan Türkçe Programının ne derece yeterli olduğunun ve uygulanabildiğinin değerlendirilmesine gereksinim vardır. Türkçe öğretimindeki sorunlar; Türkçe Programının yetersizliğinden mi; yoksa programın istenilen düzeyde uygulanamamasından mı kaynaklanmaktadır? Bu, bir temel soru olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öğrencilere Türkçe Öğretim Programın amaçlarına yönelik davranışları kazandırmakla görevli olan öğretmenler programı ne derece yeterli görmekte ve ne kadar uygulayabilmektedirler? MEB Ders Denetleme Yönergesinde “Öğretmenin, öğretim programını ve yıllık ders plânlarını ne dereceye kadar uygulamış olduğu, soru düzenlemedeki yeterliliği, yaptığı yazılı yoklamalar, verdiği öğrenci ödevleri ve bunları düzeltmedeki dikkatli bilgi, beceri düzeyi, öğrencileri kişisel çalışmalara yönlendirmede gösterdiği başarısı, okul içi ve dışı faaliyetleri ile davranışları da incelenip değerlendirilir”(madde,15) denilmektedir. Bu değerlendirmeler hem öğretmenlerin hem programın değerlendirilmesi için uygun birer veridir.

“Belli bir dersle ilgili öğrenme-öğretme sürecinde istenen ürünlerin tam olarak alınabilmesi için hem bu dersin öğretim programının iyi hazırlanmış olması hem de bu programın tüm öğrenciler için etkili bir öğretim

hizmetiyle işletilmesi gerekir.”(Özçelik, 1992, 5). Eğitim – öğretim programlarındaki hedefleri, öğrenci davranışlarına dönüştüren, öğrenme – öğretme hizmetlerini sunan, programları uygulayan ve sonucunda ürünü, süreci değerlendiren ve değerlendirmemizi sağlayan öğretmenler ve yöneticilerdir. “Bir okul ancak içerisindeki öğretmenler kadar iyidir.” sözü bu gerçeği yansıtmaktadır.

Bir eğitim ve öğretim programının verimli ve başarılı olabilmesi sadece teorideki yeterliliğine bağlı değildir. Programdan yüksek başarı ve verim elde etmek için uygulamanın iyi bir **öğretim hizmetiyle** (işaretler, pekiştirme, katılım, dönüt ve düzeltme, öğrenciye görelilik), **öğretim yöntem ve teknikleriyle**, iyi birer **öğretim malzemesiyle**, **öğrenme-öğretme ortamının** iyi düzenlenmesiyle, iyi alan bilgisiyle ve formasyon nitelikleriyle donanık **öğretmenler** tarafından gerçekleştirilmesi olur.

Bu bağlamda İlköğretim I. kademede görev yapmakta olan sınıf ve Türkçe öğretmenlerinin, müdürlerin Türkçe Programının uygulama ve yeterlilik düzeylerine ilişkin görüşlerinin alınması gereği ortaya çıkmaktadır. Türkçe eğitim – öğretim programının öğrenmeyi öğrenme ve düşünmeyi öğrenmeye dayalı başarılı bir dil öğretim programı olarak yeterli uygulanabilmesi düzeltmelerin yanında geri bildirimlerin sağlıklı, aynı zamanda bilimsel ölçülerde yapılabilmesine bağlıdır.

Bir ana dil eğitim ve öğretim programı olan Türkçe Programı, insanın içinde yaşadığı çevre ve toplumla iletişim kurmasını sağlayan en önemli dokulardan biridir. Bu bağlamda Türkçe Programı insanlarımızın sağlıklı bir şekilde iletişim ve etkileşim için tasada, sevinçte, duygu ve düşüncede ortak değerler oluşturmasını sağlamaktadır. İyi bir Türkçe eğitim ve öğretiminin verilmesi bilimsel verilere dayalı olarak tasarlanan, açık sistemli uygulanan bir programla gerçekleştirilebilir. Böyle bir programın eğitiminden geçen bireylerin, eleştirel ve yaratıcı düşünme gücü ile problem çözme becerileri daha da gelişmiş olacaktır. Bu bağlamda düşünmeyi başkalarına havale etmeyen, insanı ve yaşamı seven, kendisi ile barışık, bireysel ve toplumsal sorumluluk sahibi bireyler ve onların oluşturduğu bir toplum oluşacaktır. Çağdaş niteliklerle donatılan bireyin, toplumun, eğitim, öğretimi için öncelikli koşul, o toplumun ana dil eğitim ve öğretim programının, bilimsel verilere, dilin kültürel zenginliğine ve de çağdaş düşünme sistemlerine göre yapılması gerekmektedir. Atatürk’ün “**çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkmak**” diye nitelendirdiği noktayı yakalayabilmek için önce dil öğretimi aracılığıyla *düşünce üretimini* ve eğitimini gerçekleştirmek gereklidir.

Dil, düşüncenin aynası ve düşünceyi yaratan bir gösterge bilim serüveni ve sembolüdür. Dilin kültürün taşıyıcısı, toplumsal bir olgu ve dilin kullanımının düşünceyle ilişkili olduğu, dil gelişiminin zihnî gelişime etki ettiği bilinmektedir. Doğru düşünmenin, gelişmiş bir kişilik sahibi olmanın, yapıcı, eleştireci, üretici ve bilimsel yönden gelişmenin sırrı, ana dil öğretim programı olan Türkçe Programının yeterlilik ve uygulanabilirlik düzeylerinin yüksekliğine ve başarısına bağlıdır. Aksi takdirde istenilen çağdaş niteliklerle donanık bireyler yetiştirilemez. Clark ve Starr’a göre “eğer bir davranışı yeterli düzeyde kullanamıyorsak, onu yeteri kadar bilmiyoruz demektir.” (Bilen,1990).

Eğer bir şeyleri biliyorsak onu isimlendirir ve düşünce boyutlarında zenginleştirebiliriz. Eğer isimlendiremiyorsak onu bilmiyor ve düşünemiyoruz demektir. İsimlendirmek ve düşünmek Türkçe Programının

genel amaçları arasındadır. Türkçe Programının, ihtiyaçların saptanarak öğretim hedeflerinin, geri bildirim ve düzeltmelerin çağımızın küresel şartlarına uygun olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Bu öğretim ve öğrenim ihtiyaç ve hedeflerinin eleştirel, yaratıcı, yapıcı ve problem çözücü “düşünme sistemlerine” göre yeniden yapılandırılması ve çözülmesi gereken bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda; İlköğretim I. Kademe Türkçe Programı ne kadar yeterli ve etkili düzeyde uygulanabilmektedir?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, İlköğretim I. Kademe Türkçe Programı uygulama ve yeterlilik düzeylerinin değerlendirmesini yaparak, programda yer alan genel hedeflerin ne derecede uygulanabildiğini belirlemek, Türkçe Programının etkililiğini ve verimliliğini analiz etmek, bununla ilgili çözüm önerileri getirmektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki soruların yanıtları aranmıştır. Bu bağlamda Türkçe programı;

1. Öğrencilere; görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını tam ve doğru olarak anlama gücünün kazandırılmasında ne derecede yeterli ve ne derece uygulanabilmektedir?

2. Öğrencilere; görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını, incelediklerini ve düşündüklerini, tasarladıklarını söz ya da yazı ile doğru ve amaca uygun olarak anlatma beceri ve alışkanlığının kazandırılmasında ne derecede yeterli ve ne derece uygulanabilmektedir?

3. Öğrencilere; Türk dilini sevdirmede, dilin kurallarını sezdirmede ve gelişim süreci içinde onları, Türkçeyi bilinçli, özenli ve güvenle kullanmaya yöneltmede ne derecede yeterli ve ne derecede uygulanabilmektedir?

4. Öğrencilere; dinleme becerisi ve alışkanlığının, estetik duygularının geliştirilmesinde ne derecede yeterli ve ne derecede uygulanabilmektedir?

5. Öğrencilere; sesli ve sessiz okuma becerisinin, kitap sevgisinin ve okuma alışkanlık ve zevkinin kazandırılmasında ne derecede yeterli ve ne derecede uygulanabilmektedir?

6. Öğrencilere; günlük hayatta gerekli olan konuşma yazma biçim ve yöntemlerini, yazım kurallarını, noktalama işaretlerini kullanabilmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

7. Ahlâk, duygu ve düşünce bakımından sağlıklı şekilde gelişmiş kişilik ve karakter özelliklerine sahip insanlar yetiştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

8. Öğrencilerin; topluma karşı sorumluluk duygusunu geliştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

9. Öğrencilere, gerek sözlü gerekse yazılı Türk ve dünya kültür ürünleri yoluyla, Türk kültürünü tanıtmaya ve yanı sıra bu kültürü kazandırmaya; Türk yurdunu, milletini, doğayı, hayatı ve insanlığı sevmelerine yardımcı olmada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

10. Öğrencilere; bilimsel yönden eleştireci, yapıcı ve üretici düşünme yollarını kazandırmaya ve Türkçe dersinin payına düşeni gerçekleştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

Yöntem

Araştırma tarama modeline göre yapılmıştır. Konya ve Muğla ili örneklemelerinden veriler elde edilmiştir. Bu bölümde iki ayrı araştırmada elde edilen bulgulara yer verilmiştir. I. ç alışmada Konya il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmen ve yöneticilerden anket yoluyla toplanan verilerinin istatistiksel analizi sonucunda elde edilen bulgular ele alınmıştır.

II. çalışmada örnekleme alınan katılımcılar ise Muğla ili merkezinde bulunan Dumlupınar, Türdü, 100. Yıl ve 75. Yıl ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri, Türkçe öğretmenleri ve yöneticileridir. Bu bağlamda araştırmanın alt amaçları doğrultusunda yarı yapılandırılmış görüşme sorularına dayalı olarak öğretmen ve yöneticilerin görüşleri alınarak veriler elde edilmiştir. Bu bulgularda benzer ve farklı yönler belirlenmiştir. Her bir soruya verilen cevaplarda genel görüşü yansıtanlar seçilmiştir. Nitel verilerin çözümlenmesi betimsel analizlere (doğrudan alıntılara) uygun olarak yapılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın genel amacı ve alt amaçları doğrultusunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

1. Türkçe programı öğrencilere; görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını, tam ve doğru olarak anlama gücünün kazandırılmasında ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

Tablo 1. Türkçe programı öğrencilere; görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını, tam ve doğru olarak anlama gücünün kazandırılmasında ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

		SORU 1- U			
SORU 1 – Y		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	14	5	0	19
	% Satır	73.7	26.3	0.0	100.0
	% Kolon	34.1	4.0	0.0	9.5
	% Toplam	7.0	2.5	0.0	9.5
2	Sayı	21	96	10	127
	% Satır	16.5	75.6	7.9	100.0
	% Kolon	51.2	76.8	29.4	63.5
	% Toplam	10.5	48.0	5.0	63.5
3	Sayı	6	24	24	54
	% Satır	11.1	44.4	44.4	100.0
	% Kolon	14.6	19.2	70.6	27.0
	% Toplam	3.0	12.0	12.0	27.0
TOPLAM	Sayı	41	125	34	200
	% Satır	20.5	62.5	17.0	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	20.5	62.5	17.0	100.0

Yeterli bulmada; 19 (% 9.5) kiři az, 127 (% 6.35) kiři orta, 54 (% 27.0) kiři tam yeterli bulunmuřtur. Uygulanabilme dűzeyi için ise 41 (% 20.5) kiři az, 125 (% 62.5) kiři orta, 34 (% 17.0) kiři de tam uygulanabilmekte diye, gűrűř bildirmiřtir.

Yeterli bulmada; az diyen 19 (% 9.5) kiřiden, 14 (% 73.7) kiři uygulama için de az demiř; 5 (% 26.3) kiři orta dűzeyde uygulanabilmekte diye gűrűř bildirmiřtir. Yeterli bulmada orta diyen 127 (% 63.5) kiřiden 96 (% 75.61) kiři uygulama için orta derken; buna karřılık 21 (% 16.5) kiři az uygulanabilmekte; 10 (% 7.9) kiři de tam uygulanabilmekte demiřtir. Yeterli bulmada tam diyen 54 (% 27.0) kiřiden; 24 (% 44.4) kiři uygulama için de tam demiřtir. Buna karřılık, 24 (% 44.4) kiři orta uygulanabilmekte, 6 (% 11) kiři de az uygulanabilmekte cevabını vermiřtir. Bulgulara gűre Tűrke Programı űđrencilere, anlama gűcű kazandırmada yeterli ve uygulama açısından orta dűzeye sahiptir diyebiliriz.

Muđla İli rnekleminde Yapılan Nitel Arařtırma Bulgularına Gűre:

Tűrke Programı űđrencilere; gűrűp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını tam ve dođru olarak anlama gűcű kazandırmada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

űđretmen ve yűneticilerin bűyűk bir çođunluđu programın anlama gűcűnű kazandırmada yeterli olmasını programın, “okuma alışkanlıđı, kitap edinme ve kitap sevgisi” konusunda yeterli olmasına bađlamaktadırlar. Çok az bir kısmı ise bu yetersizliđi programdan ziyade űđrencilerin bireysel űzelliklerine dayandırmaktadırlar. Buna paralel olarak uygulamanın da orta dűzeyde olduđunu vurgulamaktadırlar. Sonuç olarak Tűrke Programının űđrencilere anlama gűcűnű kazandırmada uygulama ve yeterlilik bakımından orta dűzeyde olduđunu sűyleyebiliriz.

2. Tűrke Programı űđrencilere; gűrűp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını, incelediklerini dűřűndűklerini, tasarladıklarını sűz ya da yazı ile dođru ve amaca uygun olarak anlatma beceri ve alışkanlıđı kazandırmada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

Tablo 2. Türkçe programı öğrencilere; görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını, incelediklerini düşündüklerini, tasarladıklarını söz ya da yazı ile doğru ve amaca uygun olarak anlatma beceri ve alışkanlığı kazandırmada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

		SORU 2 – U			
SORU 2 – Y		L	2	3	TOPLAM
1	Sayı	24	11	1	36
	% Satır	66.7	30.6	2.8	100.0
	% Kolon	42.1	9.7	3.3	18.0
	% Toplam	12.0	5.5	0.5	18.0
2	Sayı	24	81	7	112
	% Satır	21.4	72.3	6.2	100.0
	% Kolon	42.1	71.7	23.3	56.0
	% Toplam	12.0	40.5	3.5	56.0
3	Sayı	9	21	22	52
	% Satır	17.3	40.4	42.3	100.0
	% Kolon	15.8	18.6	73.3	26.0
	% Toplam	4.5	10.5	11.0	26.0
TOPLAM	Sayı	57	113	30	200.0
	% Satır	28.5	56.5	15.0	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	28.5	56.5	15.0	100.0

Yeterli bulmada; 36 (% 18.0) kişi az, 112 (% 56.0) kişi orta, 52 (% 26.0) kişi tam yeterli bulmuşlardır. Uygulanabilme düzeyi için ise; 57 (% 28.5) kişi az, 113 (% 56.5) kişi orta, 30 (% 15.0) kişi de tam uygulanabilmekte diye cevap vermiştir.

Yeterli bulmada az diyen 36 (% 18.0) kişiden 24 (% 66.7) kişi uygulama düzeyi için az cevabını vermiş; 11 (% 30.6) kişi ise orta, 1 (% 2.8) kişi de tam cevabını vermiştir. Yeterli bulmada orta diyen 112 (% 56.0) kişiden 81 (% 72.3) kişi uygulama için de orta demiş. Buna karşılık; 24 (% 21.4) kişi az, 7 (% 6.2) kişi de uygulama için tam diye görüş bildirmişlerdir.

Yeterli bulmada, program tam diyen 52 (% 26.0) kişiden 22 (% 42.3) kişi uygulama içinde tam demişlerdir. Buna karşılık 21 (% 40.4) kişi orta, 9 (% 17.3) kişi de az uygulanabilmektedir diye cevap vermiştir. Bulgulara göre Türkçe Programının öğrencilere, görüp izlediklerini, okuduklarını dinlediklerini anlatma becerisini kazandırmada, yeterlilik ve uygulanabilme durumları açısından orta düzeyde olduğunu söyleyebiliriz.

Muğla İli Örnekleminde Yapılan Nitel Araştırma Bulgularına Göre:

Türkçe programı öğrencilere; görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını, incelediklerini ve düşündüklerini, tasarladıklarını söz ya da yazı ile doğru ve amaca uygun olarak anlatma beceri ve alışkanlığını kazandırmada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

Öğretmenlerden bazıları “Öğrencilerin, masal, fıkra, öykü gibi anlatım becerileriyle ilgili ders konularındaki anlatım becerileri daha az başarılı olmaktadır.” diye vurgulayıp, “Ezbere dayalı bilgi aktarımı olduğu için öğrenciler düşündüklerini ve tasarladıklarını anlatmada zorlanmaktadırlar” diye ifade etmektedirler. Bazıları ise, “programın yüklü olmasından dolayı tam uygulamanın gerçekleştirilemediğini” vurgulamaktadırlar. Öğretmen ve yöneticilerin çoğunluğu ise yazılı ve sözlü anlatım becerilerinin istenilen hedef düzeylerinde olmamasını, öğrenci başarısını değerlendirmede “yazılı yoklamanın ve anlatmanın değerlendirilmesi yerine test yoklamalarının yapılması nedeniyle öğrencilerin bu alışkanlığı yeterince kazanamadıklarını” belirtmektedirler.

Sonuç olarak, öğretmen ve yöneticilerin çoğunluğu anlatım beceri ve alışkanlığını kazandırmada uygulama ve *yeterlilik bakımından programın orta düzeyde* olduğunu vurgulamaktadırlar, ancak uygulamanın istenilen ölçülerde yapılamadığını dikkate alırsak, bu bağlamda uygulamanın yetersiz olduğunu söyleyebiliriz.

3. Türkçe Programı öğrencilere; Türk dilini sevdirmede, kurallarını sezdirmede, Türkçeyi gelişim süreci içinde bilinçle, özenle ve güvenle kullanmaya yöneltmede, ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

Tablo 3. Türkçe programı öğrencilere; Türk Dili'ni sevdirmede kurallarını sezdirmede etkilidir. Türkçe'yi gelişim süreci içinde bilinçle, özenle ve güvenle kullanmaya yöneltmede, ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 3 - U					
SORU 3 – Y		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	33	5	1	39
	% Satır	84.6	12.8	2.6	100.0
	%Kolon	49.3	5.8	2.1	19.5
	% Toplam	16.5	2.5	0.5	19.5
2	Sayı	25	70	8	103
	% Satır	24.3	68.0	7.8	100.0
	% Kolon	37.3	81.4	17.0	51.5
	% Toplam	12.5	35.0	4.0	51.5
3	Sayı	9	11	38	58
	% Satır	15.5	19.0	65.5	100.0
	% Kolon	13.4	12.8	80.9	29.0
	% Toplam	4.5	5.5	19.0	29.0
TOPLAM	Sayı	67	86	47	200
	% Satır	33.5	43.0	23.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	33.5	43.0	23.5	100.0

Türk dilini sevdirmede yeterlilik ve uygulanabilirlik düzeyleri karşılaştırıldığında; yeterli bulmada; 39 (% 19.5) kişi az yeterli derken; 103 (% 51.5) kişi orta, 58 (% 29.0) kişi ise tam yeterlidir cevabını vermiştir.

Aynı zamanda yeterli bulmada az diyen 39 (% 19.5) kişiden; 33 (% 84.6) kişi uygulama için de az demiş. 5 (% 12.8) kişi orta, 1 (% 2.6) kişi ise uygulama için tam cevabını vermiştir. Yeterli bulmada orta diyen

103 (% 51.5) kişiden; 70 (% 68.0) kişi uygulama için de orta cevabını vermiştir. Buna karşılık; 25 (% 24.3) kişi az, 8 (% 7.8) kişi ise programın uygulanabilirliği için tam cevabını vermiştir ve 58 (% 29.0) kişiden 11 (% 19.0) kişi orta, 9 (% 15.5) kişi az, 38 (% 65.5) kişi uygulama için tam cevabını vermiştir.

Bulgulara göre Türkçe Programı öğrencilere Türkçeyi sevdirmede genel olarak orta düzeyde (% 51.5) ve (% 29.0) tam düzeyde yeterli bulunduğu hâlde, programın uygulama için aynı düzeyleri söylemek mümkün olmamaktadır.

Muğla İli Örneğinde Yapılan Nitel Araştırma Bulgularına Göre:

Türkçe Programı Öğrencilere; Türk dilini sevdirmede, kurallarını sezdirmede, gelişim süreci içinde onların Türkçeyi bilinçle, özenle ve güvenle kullanmaya yöneltmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

Öğretmen ve yöneticilerin çoğunluğu, “Türkçe Programının, orta ve tam düzeylerde yeterli bir program olmasına karşın ilköğretim I. kademedede öğretilmesi gereken Türkçe dil kuralları bakımından öğrencilerin seviyelerine göre ağır olduğunu belirtmektedirler. Başka bir deyişle, programın öğrenci seviyesine göre paralellik göstermediğini belirtmektedirler. Uygulamada ise konuların fazlalığından dolayı uygulamanın istenilen düzeyde olmadığını, konuları işlemek için zamanın yetmediğini vurgulamaktadırlar. Bir kısım yönetici, “Türk dilinin estetik özelliklerinin fazlaca vurgulanıp işlenmediğini belirtmektedir. Yine bir kısım öğretmen ise programın yeterli olabilmesi için yukarıdakilere benzer eleştiriler getirdikten sonra; “I. kademedede öğrencilerin okuma, yazılı ve sözlü anlatım becerilerini geliştirici çalışmalara yer verilmeli, II. kademedede ise dil bilgisi kurallarına ağırlık verilmelidir.”; kimisi ise “Dili en yetkin kullanan yazar ve şairlerin eserlerine daha çok yer verilmelidir.” diye öneriler getirmektedir.

Sonuç olarak; programın yüklü ve I. kademedeki öğrenci seviyelerinin üzerinde dil bilgisi kurallarını içerdiği, ayrıca zaman yetersizliği nedeniyle uygulamanın istenilen düzeyde olmadığı, başka bir deyişle az gerçekleştirilebildiği söylenebilir.

4. Türkçe Programı öğrencilere; dinleme becerisi ve alışkanlığını kazandırmada öğrencilerin estetik duygularını geliştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

Tablo 4. Türkçe programı öğrencilere; dinleme becerisi ve alışkanlığını kazandırmada öğrencilerin estetik duygularını geliştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

		SORU 4 - U			
SORU 4 – Y		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	20	14	2	36
	% Satır	55.6	38.9	5.6	100.0
	% Kolon	43.5	12.7	4.5	18.0
	% Toplam	10.0	7.0	1.0	18.0
2	Sayı	18	84	3	105
	% Satır	17.1	80.0	2.9	100.0
	% Kolon	39.1	76.4	6.8	52.5
	% Toplam	9.0	42.0	1.5	52.5
3	Sayı	8	12	39	59
	% Satır	13.6	20.3	66.1	100.0
	% Kolon	17.4	10.9	88.6	29.5
	% Toplam	4.0	6.0	19.5	29.5
TOPLAM	Sayı	46	110	44	200
	% Satır	23.0	55.0	22.0	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	23.0	55.0	22.0	100.0

Türkçe Programı öğrencilere; dinleme ve okuma ile ilgili alışkanlıkları kazandırmada yeterlik ve uygulama açısından karşılaştırıldığında yeterli bulmada 36 (% 18.0) kişi az , 105 (% 52.5) kişi orta, 59 (29.5) kişi de tam düzeyde yeterli cevabını vermişlerdir.

Yeterli bulmada az diyen 36 (% 18.0) kişiden 20 (% 55.6) kişi uygulama için az, 14 (% 38.9) kişi orta, 2 (% 5.6) kişi ise uygulanabilirlik açısından tam diye görüş bildirmiştir. Yeterlilik derecesinde; program orta düzeyde yeterli diyenlerden 105 (% 52.5) kişiden 84 (% 80.0) kişi uygulanabilirlik düzeyi için de orta düzeyde demiş, buna karşılık 18 (% 17.1) kişi az, 3 (% 2.9) kişi de tam düzeyde uygulanabilmektedir diye görüş bildirmiştir. Program tam yeterli diyen 59 (% 29.5) kişiden 39 (% 66.1) kişi programın uygulama açısından tam düzeyde olduğunu bildirmiştir. 12 (% 20.3) kişi orta, 8 (% 13.6) kişi ise az düzeyde uygulanabildiğini belirtmiştir.

Bu örneklem grubundan elde edilen verilere göre: Türkçe Programı öğrencilere; dinleme alışkanlığı ve zevkini kazandırmada, onların estetik duygularını geliştirmede en üst düzeyde bir program olması gerekirken, orta düzeyde yeterli (% 52.5) ve orta (% 55.0) düzeyde uygulanabilmektedir.

Muğla İli Örnekleminde Yapılan Nitel Araştırma Bulgularına Göre:

Türkçe Programı öğrencilere; dinleme beceri ve alışkanlığını kazandırmada, öğrencilerin estetik duygularını geliştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

Öğretmen ve yöneticilerin çoğunluğu, programın teorik olarak orta ve tam yeterli düzeyde olduğunu ifade etmektedir. Yöneticilerden bazıları “öğrenmede, iyi dinleyici olmanın önemi kavratılmadığından dolayı programın yeterince uygulanmadığını” belirtmektedir. Bazıları ise bu konuda öğrencileri suçlamaktadır. Örneğin; “öğrencilerin dinleme alışkanlığının az olduğunu” belirtmeleri gibi.

Sonuç olarak Türkçe Programın, öğrencilere; dinleme becerisini ve alışkanlığını kazandırmada, onların estetik duyguları geliştirmede orta ve tam düzeyde yeterli olduğunu, uygulama bakımından ise az düzeyde uygulanabildiğini söyleyebiliriz.

5. Türkçe Programı öğrencilere; okuma alışkanlık ve zevkini, kitap okumayı, kitaplardan yararlanma becerisini, kitap edinme isteğini, kitap sevgisini geliştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

Tablo 5. Türkçe programı öğrencilere; okuma alışkanlık ve zevkini, kitap okumayı, kitaplardan yararlanma becerisini, kitap edinme isteğini, kitap sevgisini geliştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

		SORU 5 - U			
SORU 5 – Y		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	39	12	.0	51
	% Satır	76.5	23.5	0.0	100.0
	% Kolon	58.2	12.0	0.0	25.5
	% Toplam	19.5	6.0	0.0	25.5
2	Sayı	21	69	5	95
	% Satır	22.1	72.6	5.3	100.0
	% Kolon	31.3	69.0	15.2	47.5
	% Toplam	10.5	34.5	2.5	47.5
3	Sayı	7	19	28	54
	% Satır	13.0	35.2	51.9	100.0
	% Kolon	10.4	19.0	84.8	27.0
	% Toplam	3.5	9.5	14.0	27.0
TOPLAM	Sayı	67	100	33	200
	% Satır	33.5	50.0	16.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	33.5	50.0	50.0	100.0

Yeterli bulmada; 51 (% 25.5) kişi az, 95 (% 47.5) kişi orta, 54 (% 27.0) kişi tam yeterli cevabını vermiştir. Uygulanabilme durumu için; 67 (% 33.5) kişi az, 100 (% 50.0) kişi orta, 33 (% 16.5) kişi tam uygulanıyor cevabını vermiştir.

Yeterli bulmada az diyen 51 (% 25.5) kişiden; 39 (% 76.5) kişi uygulama içinde az, 12 (% 23.5) kişi orta cevabını verirken, hiç kimse tam uygulanıyor dememiştir. Yeterli bulmada orta diyen 95 (% 47.5) kişiden; 69 (% 72.6) kişi orta, 5 (% 5.3) kişi tam, 21 (% 22.1) kişi de uygulama için az cevabını vermiştir. Yeterli bulmada tam diyen 54 (% 27.0) kişiden 28 (% 51.9) kişi uygulama için de tam derken, buna karşılık 19 (% 35.2) kişi orta, 7 (% 13.0) kişi de az uygulanabilmektedir cevabını vermiştir.

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe Programı öğrencilere; okuma alışkanlığı ve kitap sevgisi kazandırması hakkındaki soruya verilen cevaplarda; 51 (% 25.5) kişi az yeterli, 67 (% 33.5) kişi az uygulanabilmekte derken, yeterli bulmada orta diyen 95 (% 47.5) kişiden sadece 5 (% 5.3) kişinin tam uygulanabiliyor diye cevap vermesi, Türkçe programın okuma alışkanlığını ve kitap sevgisini kazandırmada orta ve yetersiz düzeylerde olduğunu göstermektedir.

Kitap sevgisi, okuma alışkanlığının temelini oluşturur. Bir dil programı olan Türkçe Programının bu amacının, yeterli ve uygulanabilme düzeylerinin tam olmaması, millet olarak okuma alışkanlığımızın yetersizliğini gösterir. Demek ki sınıf ve okul kitaplıklarının bir başka deyişle, eğitsel kol faaliyetlerinin (kütüphanecilik, kitaplık ve basın yayın kolları gibi etkinliklerin) yeterince işlerliğe kavuşturulmadığı görülmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmeninin ve bu kolda görev yapan rehber öğretmenlerin öğrencilere, okuma beceri ve alışkanlığını, kitap edinme sevgisini kazandıramadığını da söyleyebiliriz.

Muğla İli Örnekleminde Yapılan Nitel Araştırma Bulgularına Göre:

Türkçe Programı öğrencilere; sesli ve sessiz okuma becerisini, kitap sevgisini ve kitap okumayı, okuma alışkanlık ve zevkini kazandırmada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

Öğretmen ve yöneticilerin çoğunluğu, programın orta ve tam düzeyde yeterli olduğunu, bununla birlikte, programın uygulama boyutundaki, okuma beceri ve alışkanlığının öğrencilere yeterince kazandırılmadığını belirtmektedirler. Öğretmenlerden bazıları “Uygulamada okuma saati yapamıyoruz. Programın içeriğini yetiştirmek için uğraşıyoruz, okumaya vakit ayıramıyoruz.” diye görüşlerini ifade etmişlerdir. Bireysel ve grupla yapılan görüşmelerde öğretmenlerin çoğunluğu, “okuma becerisini, alışkanlığını ve motivasyonunu öğrencilere yeterince veremediklerini, görsel yayınlara (TV gibi) ilginin daha fazla olduğunu, bunun ise okuma alışkanlığını olumsuz etkilediğini” belirtmektedirler. Sonuç olarak programın bu amacının teorik olarak yeterli ama bu konudaki uygulamanın yetersiz ve az düzeyde olduğunu söyleyebiliriz.

6. Türkçe Programı öğrencilere; günlük hayatta gerekli olan konuşma ve yazışma biçim ve yöntemlerini uygulayabilmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

Tablo 6. Türkçe programı öğrencilere; günlük hayatta gerekli olan konuşma ve yazışma biçim ve yöntemlerim uygulayabilmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 6 - U

SORU 6 – Y		L	2	3	TOPLAM
1	Sayı	31	2	0	33
	% Satır	93.9	6.1	0.0	100.0
	% Kolon	54.4	1.9	0.0	16.5
	% Toplam	15.5	1.0	0.0	16.5
2	Sayı	20	86	6	112
	% Satır	17.9	76.8	5.4	100.00
	% Kolon	35.1	81.1	16.2	56.0
	% Toplam	10.0	43.0	3.0	56.0
3	Sayı	6	18	31	55
	% Satır	10.9	32.7	56.4	100.0
	% Kolon	10.5	17.0	83.8	27.5
	% Toplam	3.0	9.0	15.5	27.5
TOPLAM	Sayı	57	106	37	200
	% Satır	28.5	53.0	18.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	28.5	53.0	18.5	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe Programı öğrencilere; günlük hayatta gerekli olan konuşma ve yazışma biçim ve yöntemlerinin yeterlilik ve uygulanabilirlik düzeyleri bakımından karşılaştırılmıştır. Yeterli bulmada; 33 (% 16.5) kişi az, 112 (% 56.0) kişi orta, 55 (% 27.5) kişi yeterlilik için tam demişlerdir. Uygulamadaki düzeyi için ise 57 (% 28.5) kişi az, 106 (% 53.0) kişi orta, 37 (% 18.5) kişi ise uygulama için tam cevabını vermişlerdir.

Ayrıca yeterli bulmada az diyen 33 (% 16.5) kişiden 31 (% 93.9) kişi uygulama için de az derken, 2 (% 6.1) kişi orta cevabını vermişlerdir. Buna karşılık hiç kimse tam uygulayanıyor dememiştir. Yeterli bulmada; orta diyen 112 (% 56.0) kişiden 86 (% 76.8) kişi orta, 20 (% 17.9) kişi az uygulanabildiğini ve sadece 6 (% 5.4) kişi uygulama için tam cevabını vermişlerdir. Yeterli bulmada tam diyen 55 (% 27.5) kişiden, 31 (% 56.4) kişi uygulama için tam derken, buna karşılık programın yeterliliğini tam buldukları halde, uygulama düzeyi için 6 (% 10.9) kişi az, 18 (% 32.7) kişi orta cevabını vermişlerdir. Görülüyor ki programın bu amacı için yeterlilik konusunda orta (%56) ve tam (%27) diyenlerin oranı %80'lerde olmasına karşın, uygulama için bu oran az (%28) ve orta (%53) diyenlerin oranı ile (%80) aynıdır. Sonuç olarak program, konuşma, yazışma biçim ve yöntemlerini öğrencilere kazandırmadaki teorik yapısıyla yeterli ama bu hedefin uygulanabilme düzeyiyle yetersiz olduğunu söyleyebiliriz.

Muğla İli Örnekleminde Yapılan Nitel Araştırma Bulgularına Göre:

Türkçe programı öğrencilere; günlük hayatta gerekli olan konuşma, yazma biçim ve yöntemlerini, yazım kurallarını, noktalama işaretlerini kazandırabilmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

Bazı öğretmen ve yöneticiler, teknolojinin, yazma biçim ve yöntemlerini olumsuz etkilediğini belirtmektedirler. Örneğin, mektup yazmanın yerini telefonun aldığı; reklâmlarda, bilgisayarda ve TV dizilerinde kullanılan yabancı ve argo kelimelerin günlük konuşmaları yozlaştırdığını, öğrencilerin bunlardan aşırı derecede etkilendiğini vurgulamaktadırlar. Öğretmenlerden bazıları ise, programın bu amaçlarının daha iyi ve tam uygulanabilmesi için “Konuşma, yazma ve noktalama işaretlerini kullanmaya yönelik seçmeli ders saatlerinin artırılmasına ihtiyaç vardır.” diye görüş belirtmektedir.

Sonuç olarak; öğretmen ve yöneticilerin çoğunluğu programın, konuşma, yazma biçim ve yöntemlerini, yazım kurallarını, noktalama işaretlerini öğrencilere kazandırabilmede orta ve tam yeterli olduğunu vurgulamakla birlikte uygulamanın orta ve az düzeylerde olduğunu belirtmektedirler.

7. Türkçe Programı öğrencileri; ahlak, ruh, duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş kişilik ve karakter özelliklerine sahip insanlar olarak yetiştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

Tablo 7. Türkçe Programı ; ahlak, ruh, duygu bakımlarından dengeli bunun yanı sıra sağlıklı şekilde gelişmiş kişilik ve karakter özelliklerine sahip insanlar yetiştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 7 - U					
SORU 7 – Y	1	2	3	TOPLAM	
1	Sayı	49	4	0	53
	% Satır	92.5	7.5	0.00	100.0
	% Kolon	60.5	4.7	0.0	26.5
	% Toplam	24.5	2.0	0.0	26.5
2	Sayı	30	71	4	105
	% Satır	28.6	67.6	3.8	100.0
	% Kolon	37.0	83.5	11.8	52.5
	% Toplam	15.0	35.5	2.0	52.5
3	Sayı	2	10	30	42
	% Satır	4.8	23.8	71.4	100.0
	% Kolon	2.5	11.8	88.2	21.0
	% Toplam	1.0	.0	15.0	21.0
TOPLAM	Sayı	81	85	34	200
	% Satır	40.5	42.5	17.0	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	40.5	42.5	17.0	100.0

Yeterli bulmada, 53 (% 26.5) kişi az yeterli, 105 (% 52.5) kişi orta yeterli, 42 (% 21.0) kişi tam yeterli görüşündedir. Uygulanabilmedeki durum ise; 81 (% 40.5) kişi az , 85 (% 42.5) kişi orta, 34 (% 17.0) kişi de tam uygulanabilmekte olduğu görüşündedir.

Yeterli bulmada az diyen 53 (% 26.5) kişiden 49 (% 92.5) kişi uygulama için az görüşünde, 4 (% 7.5) kişi orta uygulanabilmektedir, demiştir. Yeterli bulmada orta diyen 105 (% 52.5) kişiden 71 (% 67.6) kişi uygulama için orta derken, 30 (% 28.6) kişi uygulama için az cevabını vermiştir. Uygulama için sadece 4 (% 3.8) kişi tam cevabını vermiştir. Yeterli bulmada tam diyen 42 (% 21.0) kişiden 30 (% 71.4) kişi uygulama için tam derken, buna karşılık 10 (% 23.8) kişi orta uygulanabilmekte, 2 (% 4.8) kişi de az uygulanabilmekte görüşündedir. Bulgulara göre programın öğrencileri ahlâk, ruh, duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş kişilik ve karakter özelliklerine sahip insanlar olarak öğrencileri yetiştirmede, % 52.5 (105)'kişilik oranıyla orta yeterlilik düzeyinde, diğer bazı amaçlarda olduğu gibi % 40.5 (81 kişilik)'lik oranıyla da az uygulama düzeyinde olduğunu söyleyebiliriz.

Sonuç olarak elde edilen verilere baktığımızda yeterli bulmada orta diyen % 52.5 (105) kişiden sadece 4 (% 3.8)kişi uygulama için tam demiştir. Programın teorik yapısı ve hedefleri hakkında, yeterliliği açısından tam diyen deneklerin tamamının uygulama için tam demediklerini, başka bir deyişle, uygulama düzeyinin az olduğu yönünde görüşlerini ifade ettiklerini görmekteyiz. Görülüyor ki öğretmen ve yöneticilerin bu hedefi uygulayabilmek için istenilen çaba ve özveriği göstermedikleri istatistiklerden anlaşılmaktadır.

Muğla İli Örneklemine Yapılan Nitel Araştırma Bulgularına Göre:

Türkçe Programı öğrencileri; ahlâk, duygu ve düşünce bakımından dengeli bunun yanı sıra sağlıklı şekilde gelişmiş kişilik ve karakter özelliklerine sahip insanlar olarak yetiştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

Görüşme yapılan öğretmenlerden bazıları “Maalesef öğrencilerde sağlıklı, dengeli kişilik ve karakter özelliklerinin gelişimini destekleyecek uygulamalar yapılmamaktadır. Ezberci eğitim ve öğretim sisteminin bir yansıması olarak ahlakî ve duygu bakımlarından dengeli kişilik özelliklerinin gelişimi ve düzeltilmesi dikkate alınmayarak sadece sorulan sorulara verdikleri cevapların düzeltilmesine bakılmaktadır” diye görüş belirtmektedirler. Bu veriler, programın bu amacının uygulamadaki yanlışlığını ve yetersizliğini ortaya koymaktadır. Öğretmen ve yöneticilerle yapılan görüşmede, program ve uygulama ile ilgili bilgi ve görüşler istenirken bazı yöneticiler, program ve okuldaki uygulamalardan daha çok karakter ve kişilik gelişimi için farklı söylemlerde bulunmaktadırlar. Örneğin “Bence yeterli kişilik verilememektedir. Aile ve toplumun, okulun sosyal çevresi daha etkili olmaktadır” diye görüşlerini belirtmektedirler.

Sonuç olarak görüşme yapılan öğretmenlerin çoğunluğu programın, hem program hem uygulama olarak orta veya az düzeyde olduğunu belirtmektedirler.

8. Türkçe Programı öğrencinin; topluma karşı sorumluluk duygusunu geliştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

Tablo 8. Türkçe Programı öğrencinin; topluma karşı sorumluluk duygusunu geliştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 8 - U					
SORU 8 – Y	1	2	3	TOPLAM	
	Sayı	59	2	2	63
1	% Satır	93.7	3.2	3.2	100.0
	% Kolon	70.2	2.5	5.7	31.5
	% Toplam	29.5	1.0	1.0	31.5
	Sayı	22	75	9	106
	% Satır	20.8	70.8	8.5	100.0
2	% Kolon	26.2	92.6	25.7	53.0
	% Toplam	11.0	37.5	4.5	53.0
	Sayı	3	4	24	31
3	% Satır	9.7	12.9	77.4	100.0
	% Kolon	3.6	4.9	68.6	15.5
	% Toplam	1.5	2.0	12.0	15.5
	Sayı	84	81	35	200
TOPLAM	% Satır	42.0	40.5	17.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	42.0	40.5	17.5	100.0

Yeterli bulmada; 63 (% 31.5) kişi az yeterli, 106 (% 53.0) kişi orta yeterli, 31 (% 15.5) kişi tam yeterlidir diye görüş bildirmiştir. Uygulama durumu için; 84 (% 42.0) kişi az uygulanabilmekte, 81 (% 40.5) kişi orta uygulanabilmekte, 35 (% 17.5) kişi tam uygulanabilmekte diye görüş bildirmektedir.

Programın yeterlilik ve uygulanabilme durumu karşılaştırılmıştır. Yeterli bulmada az diyen 63 (% 31.5) kişiden 59 (% 93.7) kişi az uygulanabilmekte, 2 (% 3.2) kişi orta uygulanabilmekte ve 2 (% 3.2) kişi tam uygulanabilmekte demiştir. Yeterli bulmada orta diyen 106 (% 53.0) kişiden 75 (% 70.8) kişi orta uygulanabilmekte, 22 (% 20.8) kişi az uygulanabilmekte ve 9 (% 8.5) kişi tam uygulanabilmekte diye görüş bildirmiştir. Yeterli bulmada tam diyen 31 (% 15.5) kişiden; 24 (% 77.4) kişi uygulama için tam, 4 (% 12.9) kişi orta ve 3 (% 9.7) kişi az uygulanıyor diye görüş bildirmiştir.

Bu bulgulara göre Türkçe Programının öğrencinin, topluma karşı sorumluluk duygusunu geliştirmede, % 53.0 (106 kişilik) oranıyla orta yeterlilikte ve az uygulanabilme düzeylerine sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Muğla İli Örnekleminde Yapılan Nitel Araştırma Bulgularına Göre:

Türkçe Programı Öğrencilerin; topluma karşı sorumluluk duygusunu geliştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

Görüşme yapılan öğretmenlerin bazıları, “Türkçe Programında toplumsal sorumluluğu öğrencilere kazandırmada sosyal etkinlikleri kapsayan içeriklere daha çok yer verilmesi gerekmektedir. Fakat program öğrencilerin sosyal sorumluluğunu geliştirmede yetersiz kalmaktadır” diye düşüncelerini belirtmektedir. Bazı yönetici ve öğretmenler ise programda bu amaca yönelik konuların daha çok olması gerektiğini, programın bu amaç kapsamında orta düzeyde olduğunu belirtmektedirler. Öğretmen ve yöneticilerin bazıları da programın uygulama düzeyi için, “Öğrenci sorumluluk duygusunu orta derecede alıyor. Bu bağlamda program orta düzeyde uygulanabilmektedir.” diye görüşlerini ifade etmektedirler. Yine kimi öğretmenler, sorumluluk duygusu geliştirmede program ve uygulamadan daha çok ailelerin desteğine ihtiyaç olduğunu vurgulamaktadırlar.

Sonuç olarak öğretmen ve yöneticilerden elde edilen verilere göre, programın topluma karşı sorumluluk duygusunu geliştirmede orta yeterlilikte, uygulamanın ise az düzeyde olduğunu söyleyebiliriz.

9. Türkçe Programı öğrencilere; sözlü ve yazılı Türk kültürünü tanıma ve kazandırmada, dünya uygarlık tarihi içinde Türk uygarlığının yerini ve önemini kavratmada ne derece yeterli ve uygulanabilmektedir?

Tablo 9. Türkçe Programı öğrencilere; sözlü ve yazılı Türk Kültürünü tanıma ve kazanmalarında, dünya uygarlık tarihi içinde Türk uygarlığının yerini ve önemini kavramada ne derece yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 9- U					
	SORU 9- Y	1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	72	7	1	80
	% Satır	90.0	8.8	1.2	100.0
	% Kolon	73.5	8.5	5.0	40.0
	% Toplam	36.0	3.5	0.5	40.0
2	Sayı	23	68	5	96
	% Satır	24.0	70.8	5.2	100.0
	% Kolon	23.5	82.9	25.0	48.0
	% Toplam	11.5	34.0	2.5	48.0
3	Sayı	3	7	14	24
	% Satır	12.5	2.92	58.3	100.0
	% Kolon	3.1	8.5	70.0	12.0
	% Toplam	1.5	3.5	7.0	12.0
TOPLAM	Sayı	98	82	20	200
	% Satır	49.0	41.0	10.0	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	49.0	41.0	10.0	100.0

Yeterli bulmada; 80 (% 40.0) kişi az yeterli, 96 (% 48.0) kişi orta yeterli, 24 (% 12.0) kişi tam yeterli görüşündedir. Uygulama düzeyi için; 98 (% 49.0) kişi az uygulanabilmekte, 82 (% 41.0) kişi orta uygulanabilmekte, sadece 20 (% 10.0) kişi de tam uygulanabilmekte diye görüş bildirmiştir.

Yeterli bulmada az diyen 80 (% 40.0) kişiden 72 (% 90.0)'si uygulama için az demiştir. 7 (% 8.8)'si orta uygulanabilmekte, sadece 1 tanesi tam uygulanabilmektedir diye görüş bildirmiştir. Yeterli bulmada orta diyen 96 (% 48.0) kişiden 5 (% 5.2)'i tam, 68 (% 70.8)'i orta, 23 (% 24.0)'ü az, uygulanabilmektedir demiştir. Yeterli bulmada tam diyen 24 (% 12.0) kişiden 14 (% 58.3)'ü tam, 7 (% 29.2)'si orta ,3 (% 12.5)'ü de az uygulanabilmekte diye görüş bildirmiştir.

Tablodaki bulgulara göre Türkçe programının öğrencilere; dünya uygarlık tarihi içinde, Türk uygarlığının yerini ve önemini kavratmakta, teorik olarak; % 40.0 (80 kişi) lık oranıyla az yeterli, % 49.0 (98 kişi) lık oranıyla da az uygulanabildiğini söyleyebiliriz. Sonuç olarak programın bu amacının yeterlilik ve uygulanabilme durumları için ortanın altındadır diyebiliriz.

Muğla İli Örnekleminde Yapılan Nitel Araştırma Bulgularına Göre:

Türkçe Programı öğrencilere; Türk ve dünya kültür ürünleri yoluyla, Türk kültürünü tanıma ve kazandırmada; Türk yurdunu ve milletini, doğayı, hayatı ve insanlığı sevmeye yardımcı olmada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

Görüşme yapılan öğretmen ve yöneticilerden bazıları, “Programın bu konuda pek yeterli olduğunu söyleyemeyiz.” diye görüş belirtmektedir. Bazıları ise “Güzel düşünceler, güzel metinler yoluyla öğrencilere kazandırılır. Türkçe ders kitaplarında Türk ve dünya klâsiklerine daha çok yer verilmelidir.” diye düşüncelerini vurgulamışlardır. Diğer öğretmen ve yöneticiler ise, “Türkçeyi, sözlü ve yazılı Türk ve dünya kültür ürünlerini okuyarak, inceleyerek, eleştirisini ve analizini yaparak daha bilinçli öğretmek mümkündür” diye görüş belirtmektedirler.

Sonuç olarak öğretmen ve yöneticilerin çoğunluğu, programın öğrencilere; sözlü ve yazılı Türk Kültürünü tanıma ve kazandırmada, dünya uygarlık tarihi içinde Türk uygarlığının yerini ve önemini kavratmada az ve orta yeterli, uygulama düzeyinde ise yetersiz olduğuna dair görüş belirttiklerini söyleyebiliriz.

10. Türkçe Programı öğrencilere; bilimsel yönden eleştirici, yapıcı ve üretici düşünme yollarını kazandırmada Türkçe dersinin payına düşeni gerçekleştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

Tablo 10. Türkçe programı bilimsel yönden; eleştirici, yapıcı ve üretici düşünme yollarını kazandırmada Türkçe dersinin payına düşeni gerçekleştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 10 – U					
SORU 10 - Y		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	38	16	2	56
	% Satır	67.9	28.6	3.6	100.0
	% Kolon	55.1	15.7	6.9	28.0
	% Toplam	19.0	8.0	1.0	28.0
2	Sayı	23	76	1	100
	% Satır	23.0	76.0	1.0	100.0
	% Kolon	33.3	74.5	3.4	50.0
	% Toplam	11.5	38.0	0.5	50.0
3	Sayı	8	10	26	44
	% Satır-	18.2	22.7	59.1	100.0
	% Kolon	11.6	9.8	89.7	22.0
	% Toplam	4.0	5.0	13.0	22.0
TOPLAM	Sayı	69	102	29	200
	% Satır	34.5	51.0	14.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	34.5	51.0	14.5	100.0

Yeterli bulmada 56 (% 28) kişi az, 100 (% 50.0) kişi orta, 44 (% 22.0) kişi ise tam yeterli cevabını vermiştir. Buna karşılık uygulama düzeyi için 69 (% 34.5) kişi az, 102 (% 51.0) kişi orta, 29 (% 14.5) kişi de tam cevabını vermiştir.

Yeterli bulmada az diyen 56 (% 28.0) kişiden 38 (% 67.9) kişi uygulama içinde az, 16 (% 28.6) kişi ise orta yanıtını vermiştir. Buna karşılık sadece 2 (% 3.6) kişi uygulama için tam demiştir. Yeterli bulmada orta diyen 100 (% 50.0) kişiden 76 (% 76.0) kişi uygulama için orta cevabını vermiş, 23 (% 23.0) kişi az, yine sadece 1 (% 1.0) kişi de uygulama için tam demiştir. Yeterli bulmada tam diyen 44 (% 22.0) kişiden; 26 (% 59.1) kişi uygulama için tam demiştir. 10 (% 22.7) kişi orta, 8 (% 18.2) kişi az uygulanabilmektedir cevabını vermiştir. Tabloda görüldüğü üzere Türkçe Programı öğrencilere; bilimsel yönden eleştirici, yapıcı ve üretici düşünce yollarını kazandırmada, Türkçe dersinin payına düşeni gerçekleştirmedeki yeterli bulma ve uygulama düzeyleri karşılaştırıldığında program ortamının altında bir yeterlik ve uygulanabilirlik düzeyinde olduğu görülmektedir.

Muğla İli Örnekleminde Yapılan Nitel Araştırma Bulgularına Göre:

Türkçe Programı öğrencilere; bilimsel yönden eleştirici, doğru, yapıcı ve üretici düşünme yollarını kazandırmada ve Türkçe dersinin payına düşeni gerçekleştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

Öğretmenlerin geneli programın “yoğun olmasını” eleştirmekte ve uygulamada bu amaçları yeterince gerçekleştiremediklerini söylemektedirler. Bazı öğretmenler programda amaçları gerçekleştirmek için “Günün şartlarına uygun konular yeniden seçilmelidir.” diye görüşlerini belirtmektedirler. Bazı öğretmenler ise “Bu konular Türkçede yeterince işlenmiyor.” diye görüşlerini vurgulamaktadırlar.

Sonuç olarak öğretmen ve yöneticilerin çoğunluğu programın orta ve yetersiz olduğunu ve bu konulara programda daha çok yer verilmesi gerektiğini belirtmektedirler. Bu bağlamda da uygulamanın yetersiz olduğunu söyleyebiliriz.

Yorum, Tartışma ve Sonuçlar

Türkçe Programının temel amaçları olan okuma, dinleme (anlama); konuşma, yazma (anlatma) diye ifade edilen gibi dört temel dil becerisi, öğretmen ve yöneticilerin çoğu tarafından teorik ve uygulanabilme düzeyleri bakımından yeterli bulunulmamaktadır. Bu dört temel dil becerisi ile ilgili amaçların yeterli bulunulmaması diğer amaçların da yeterli bulunulmamasına neden olmaktadır.

Öğretmen ve yöneticilerin çoğunluğu, öğrencilere anlama gücü, anlatma beceri ve alışkanlığının kazandırılmamasını, okuma alışkanlık ve zevkinin, kitap edinme sevgisinin yeterli düzeylerde verilememesine bağlamaktadır. Çünkü okuma alışkanlık ve zevkinin, kitap edinme sevgisinin öğrencilere kazandırılmasında, programın teorik yapısının ve uygulanabilme durumlarının orta ve az yeterli düzeylerde gerçekleştiğini belirtmişlerdir. Ayrıca başka bir neden olarak, okuma zevki ve alışkanlığının öğrencilere yeterli düzeylerde kazandırılmamasını öğretmen ve yöneticilerin çoğunluğu, “görsel basının (TV) öğrenciler üzerindeki etkilerine ve Türkçe derslerinde başarının test tekniğine göre değerlendirilmesine.” bağlamaktadır.

Okuma, dinleme, konuşma ve yazma gibi dört temel dil beceri ve alışkanlıklarının yeterli uygulanamadığı bir öğrenme-öğretme süreci, öğrenci açısından yaratıcı düşünce atmosferinden yoksundur. Eleştirel okur yazarlık ve yaratıcı düşünme becerilerine dayalı metodolojinin işe koşulmaması, Türkçe Programının öğrencilere; sözlü ve yazılı Türk ve dünya kültür ürünlerinin tanıtımında ve sevdirilmesinde, onların kişilik ve karakterlerinin, estetik duygu ve düşüncelerinin geliştirilmesinde, kültür ve düşünce eserlerinin farkına vardırılmasında, “sorumluluk sahibi öğrenci tipi”nin oluşturulmasındaki hedeflerin istenilen düzeylerde olmayacağını ve uygulanamayacağını gösterir.

Yukarıda belirtilen hedeflere ulaşılamaması, dil ve düşünce arasında bilişsel bağlantının kurulamamasına neden olur. Dil ve düşünce arasında felsefi bir bağıntının olmaması; bilimsel yönden eleştirci, doğru, yapıcı ve üretici düşünme yollarının öğrenciye kazandırılmaması demektir. Araştırmanın ilgili alt amaçları doğrultusunda elde edilen bulgulara göre Türkçe Programının bu yönündeki temel hedefleri gerçekleştirilemeyecektir.

Bu araştırmada elde edilen başka bir nitel bulgu ise, yukarıda bahsedilen hedeflerin programda yer almasına karşın öğretmen ve yöneticilerin çoğunun, bu hedeflerin farkındalığına varmamalarıdır. Başka bir deyişle, konu ile hedefleri birbiriyle karıştırmalarıdır. Konuların hedef olarak algılanması Türkçe Programı uygulamalarının istenilen düzeylerde olmamasına neden teşkil etmektedir. Bu veriler de öğrencilerin genel amaçlarda yer alan hedefleri niçin davranışa dönüştüremediklerini ortaya koymaktadır.

Ayrıca deneklerle yapılan görüşmelerde sonuç olarak, yönetici ve öğretmenlerin çoğunun, programda yer alan amaçları yeterince analiz etmediklerini saptanmıştır. Öğretmen ve yöneticilerin çoğunluğu, programda yer alan hedeflere ulaşma yerine, ders kitapları ve orada yer alan konular üzerinde yoğunlaşmakta, konuların ders saati içerisinde bitirilip bitirilemediği üzerinde durmaktadırlar. Başka bir deyişle konular, programda belirtilen hedef davranışlar olarak algılanmaktadır. Programın yeterliliği ve uygulanış biçimi bu anlayış ve yaklaşıma dayalı olarak değerlendirilmektedir. Başka bir sonuç olarak, öğretmen ve yöneticilerin çoğunluğunun program geliştirme, hedef, içerik ve hedef davranışlar ile ilgili anlayış, yaklaşım ve uygulama konularında yeterli düzeyde bilgilerinin ve deneyimlerinin olmadığını söyleyebilmek mümkündür.

Türkçe Programının genel hedeflerinde yukarıda bahsedilen görüşme sorularındaki ana temalara ilişkin bütün hedefler yer almaktadır. Türkçe Programında davranışlara dönüştürülmesi için belirtilen hedefler öğretmen ve yöneticiler tarafından yeterli bulunmamaktadır. Bu hedefleri yeterli bulmamanın nedeni, hedeflerin kapsama alanlarının iyi analiz edilememesidir. Başka bir neden ise, hedeflerin davranışlara nasıl dönüştürüleceği, dil öğretim ve öğreniminin hangi öğrenme-öğretme kuram, strateji, yöntem ve tekniklere göre yapılacağı tam olarak bilinmemesidir. Bununla birlikte başka bir faktör ise öğrencilerin dil gelişimine göre dil bilincinin ve dil sevgisinin nasıl kazandırılacağına dair paralellik kurulamamasıdır.

Öğretmen ve yöneticilerin Türkçe Programındaki hedefleri anlayacağı ve öğrenme-öğretme sürecinde bu hedefleri kolayca uygulayabileceklerine dair bir öğretim kılavuzuna ihtiyaç vardır. Bu kılavuz, bellek destekleyicilerini de öğretimde nasıl kullanılacağını örnekli bir şekilde açıklamalı ve öğretimi ayrıntılaşma, plânlama ve yeniden oluşturmaya dayalı bir öğretim felsefesine dayalı olması gereği ortaya koymalıdır.

Konya ve Muğla illerinde yapılan araştırma bulgularına göre, Türkçe Programının yeterliliği, etkililiği ve uygulanabilirlik düzeyleri birbirleriyle paralel sonuçlar vermektedir. Sonuç; ana dil öğretim programı olan Türkçe Programının orta yeterlilikte olduğu, programın uygulamasının ise orta ve ortanın altında bir düzeyde gerçekleştiği yönündedir.

Öneriler

Bu araştırma ile elde edilen bulgulara dayalı olarak sonuçlar çıkarılmıştır. Bu bulgu ve sonuçlara göre Türkçe Programı eğitimi ve öğretiminin yeterliliği, uygulanabilme düzeyleri ile ilgili ve yapılacak yeni araştırmalara yön verebileceği umularak aşağıdaki önerilere yer verilmiştir.

1. Türkçe eğitim-öğretim programının tam yeterlilik düzeylerinde uygulanabilmesi için Türkçe öğretiminde önemli olan dört temel dil dayalı olarak, sınıf öğretmenlerinin, Türkçe öğretilerinin hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilerek, çağdaş gelişmeleri öğrenerek, uygulayarak yetiştirilmeleri sağlanmalıdır. Öğretmenler meslekî yayınları takip için özendirilmelidir. Bu konuda süreli yayınlara abone edilerek desteklenmeli, gelişmelere açık olmaları sağlanmalıdır.

2. Türkçe ders kitaplarındaki metinler, programın hedef ve davranışlarını gerçekleştirici nitelikte olmalıdır. Konular iyi seçilerek hazırlanmalı ve öğrencinin yaşına, gelişim özelliklerine, ilgi ve merakına uygun olmalıdır. Her okuma metninin sonunda dört temel dil becerisiyle ilgili analiz ve araştırmalara yer verilmelidir. Kitaplar hantal görünümünden kurtarılmalı ve okuma zevki ve alışkanlığı vermelidir.

3. Programda yer alan amaçların ve davranışların nasıl kazandırılacağına dair öğrenme yaşantıları ve eğitim durumları hakkında öğretmene ayrıntılı bir öğretim kılavuzu hazırlanmalıdır.

4. Çocukların dil ve anlam evrenlerine uygun, nitelikli çocuk kitaplarıyla buluşturulması sağlanmalıdır. Çocukların Türkçenin özelliklerini kavraması, zengin bir kelime hazinesine sahip olması, duygu ve düşüncelerini, dil bilgisi kurallarına uygun şekilde söz veya yazıyla ifade edebilmesi için onlara, Türk ozan ve yazarların klâsik eserlerinden seçme şiir ve nesir parçaları ezberlettirilmelidir. Bununla birlikte bilginin yapı taşları olan kelimelerin, olguların ve kavramların içleri doldurularak öğrenciler için anlamlı öğrenme ve öğretim sağlanmalıdır.

5. Zengin bir çevre olanağı sunulmalıdır. Dil sevgisi ve bilincini kazandırmak için okullarda kütüphane imkanları geliştirilmelidir. Ayrıca okullarda video ve TV yardımıyla dilin görelî yanını teşkil eden eserler (tiyatro, film, belgesel vb.) öğrencilere sunulmalıdır.

6. Öğrenciler, tiyatro vb. gösterilere götürülmelidir. Dili güzel konuşan kişileri ve sanatçıları sınıfa ve okula getirip kaynak kişi olarak kullanmalı, onlar, dili kullanırken dilin estetik yönüne ve ses özelliklerine öğrencilerin dikkati çekilmeli ve Türk dilinin ses yapısının özellikleri kavratılmalıdır.

Kaynaklar

- Ashman, A.F.; Conway, R.N.F. (1993), *Using Cognitive Methods in the Classroom*, London: Routledge.
- Bilen, M. (1990). Plandan Uygulamaya Öğretim. Ankara: Baskı Sistem Ofset.
- Dilbaz, B. (1988). “İlkokul 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinde Türkçe Dersi Bilişsel Alanla İlgili Hedeflerin Gerçekleşme Düzeyi.” Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Duman, B.(2001). İlköğretim 4. ve5. Sınıf Ders Kitapları Üzerine Bir Araştırma –İnceleme. *Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi Sayı (2001-1)*. Sakarya.
- Duman, B.(1996). “İlköğretim I.Kademe Türkçe Programı Uygulama ve Yeterlilik Düzeyinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma” Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- GÖĞÜŞ. B. (1988). Uluslararası Anadil Eğitimi Örgütü *Türk Dilinin Öğretimi Toplantısı* (1-3 Ekim 1986) Ankara: A.Ü. Eğitim. Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Kaya, H. (1985). “İlkokullarda Türkçe Eğitimin Verimliliği”. Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- M.E.B. İlkokul Programı Ankara: 1988.
29. —————, Denetleme Devamlı Yönergesi Madde. 15.

30. —————. Milli Eğitim Temel Kanunu. 1739 Sayılı Kanunu Haziran 1973.
31. —————,2098 Sayılı Tebliğler Dergisi Cilt 44, Eylül 1981.
- Özçelik, D. A. (1992). *Eğitim Programları ve Öğretimi (Genel Öğretim Yöntemi)* Ankara : ÖSYM Eğitim Yayınları 1992.
- Sever, S. (1995). *Türkçe Öğretiminde Tam Öğrenme* Ya-Pa Yayınları, İstanbul.
- Turgut, M. F. (1988). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları*, Ankara: Saydam Matbaacılık 6. Baskı
- Tekin. H. (1980). *Okullarımızda Türkçe Öğretimi*, Ankara: Mars Matbaası.

Summary

EVELATION OF PRİMARY SCHOOL TURKİSH PROGRAMME EFFECTİVLY (Comprasion of the sample Konya and Muğla)

Bilal Duman*

In this period of our world knowledge, skills, experiments have increased and technology has progressed rapidly so it has effected humans' thoughts and ways of life thus their lives become rich. At this time, new necessities appear from humans new desires. Economy has developed; level of people prosperity has risen. This raising and development has realized by education.

Societies work to educate new growing generation according to their desire by developing education programs in order to quarantine their future. So education programs are important. All education programs and activities are obtained with a language that is said a vehicle that is living and has some rules in itself. Every nation is remembered by their language that is a common memory and communicating mediator. Language reflects society's thinking system. It's a mirror of society's life. Language is society's future and society's inheritance. Language reflects manner of national thinking. It's known that usage of language effects usage of brain. Language has time about knowing like trial, memory, problem solving and planning.

Every child learns mother language in society that they were born and grown. Every person thinks, and produces with their mother tongue. Child tells his/her emotions, thoughts by this language. Child gets harder friendship from school after his/her family.

Primary schools are very important in education of child. Education is given at primary school with plan and program. At first, every child learns reading and writing in primary school. Learning is a process and a progression about psychology and it is an activity in order to make permanent behaviors on students. These activities are realized by education with planning at school. Program is expressed, which contains targets we want to see on people that we have trained. Treatments and regular education can certify them.

Primary school is based on instruction and education. The age of students, features of their development, their interests must be practiced in these programs. Primary education Turkish Program is a language program that contains students' understanding, speking, reading, writing and listening to develop the their word capacity; to improve their grammar, to rise language conscious, to improve their thinking truth, and deciding, to teach them Turkish culture and civilization. In first period of Turkish program (1.2.3 classes) the aim is to improve and acquire Turkish. The aims of the second period (4.5 classes) are to support and complete

Address for correspondence: *Yard. Doç. Dr. Bilal Duman Muğla Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Kötekli/Muğla, Turkey.

the first degree, and to contain Turkish grammar conscious, understanding reading, speaking Turkish, to use Turkish and to know Turkish features.

The aim of the research is to find out primary school Turkish program practice and competence levels. The general aim of this study is to evaluate and determine the level of application of Turkish program in primary school and how the targets and behavior that were in program were achieved enough and the level of making real in application were appraised. Suggestions that belong to developments and applications of Turkish education programs were offered by establishing the opinions of directors and teachers.

It was acted from the supposition that data which were collected by research and inquiry and knowledge that were got from written source will be reliable and valid.

Investigation is limited to the centre of Konya and Muğla and first level of primary school. Survey method was used for this study. The population of the research of consist directors and teachers who work in primary school of Konya and Muğla. 24 directors, 175 classroom teachers from Konya, 5 director, 35 Turkish and classroom teachers from Muğla, totally 239 directors and teachers form the samples.

Two roads and two sample groups had been followed to collect data. One of them was done by scanning source, and through questionnaire, the other one was done through interview with participations.

Process of data was analyzed and interpreted through SSPS packet program, using frequency, percentage statistical techniques in one of the sample group (Konya) of the study and according to descriptive analysis in one of the other sample group (Muğla). In answer of the Questionnaires, it has been wanted two different answers for both enough of program and situation of being applied for each question by director and teachers in inquiry. According to the order that was given from three degrees- few, medium, whole- for each question in inquiry, it was made numerical and point by given 1,2,3 orders.

It's expected that directors and teachers will have knowledge about the general situation of Turkish education being applied program which was result of investigations discovering and director, teacher and experts will communicate in order to develop Turkish education and in order to remove mistakes.

Students who are in period the age of language changing and development, needs Turkish education-instruction programs that prepared according to contemporary education technology and programs to improve the level of learning and to use words and sentences correctly according to grammar.

According to the findings of the study, it is determined that Turkish instruction wasn't enough and Turkish programme couldn't make to put into the practice that is wanted or aimed. Most of the director and teacher said that the levels of the Turkish programme sufficiency and practices weren't enough. It determined in other researches about education program that Turkish instruction wasn't enough because the deficiency of the levels

of Turkish program competence and practices have been established. There have been some problems in Turkish instruction.

For this reason, it is suggested that Turkish programmes and applied or used instruction, learning, skills, techniques and methods in primary school should be reorganized and developed according to contemporary language instruction programme and linguistic methods.